

Vanda Aramavičiūtė. Žurnalui „Acta paedagogica Vilnensia“ – 20

1991 m. Vilniaus universiteto Edukologijos katedroje pradėtas leisti mokslo žurnalas „Acta paedagogica Vilnensia“. Žurnalo įkūrėjas ir atsakingas redaktorius iki 2000 metų – profesorius habilituotas edukologijos mokslų daktaras Leonas Jovaiša). Nuo gyvavimo pradžios žurnale daug dėmesio skiriama nacionalinio švietimo problematikai ir jos aptarčiai tarptautinio švietimo pokyčių kontekste. Didesnio konkretumo dėlei žurnalo kryptingumo, turinio, principų, problemų ir perspektyvų raidoje galima išskirti tris ryškesnius etapus.

Pirmame etape (nuo 1991 m. iki 2000 m.) *žurnalo paskirtis* buvo įvardyta kaip pagalba pedagogikos mokslo ir praktikos atstovams pereinamuoju laikotarpiu naujoviškai spręsti bendrojo lavinimo mokyklos darbo tobulinimo teorines ir praktines problemas. Šito siekiant žurnalui buvo keliami šie uždaviniai: 1) pristatyti Lietuvos pedagogikos, kaip mokslo apie žmogaus ugdymą, tyrimų rezultatus, atspindinčius jos tuometę būklę; 2) įprasminti naujus ugdymo tikslus ir uždavinius, siejamus su savarankiško ir kūrybiško Lietuvos valstybės piliečio, gebančio brandinti savo kultūrinę bei tautinę savimonę ir spartinti Lietuvos tautos, kaip laisvos, demokratinės ir solidarios politinės bendruomenės, kūrimą; 3) aktualinti Lietuvos ir kitų šalių švietimo istorijos problemas, galinčias padėti rasti optimalius švietimo darbo organizavimo ir pedagoginės minties plėtotės sprendimus.

I tai atsižvelgus, *žurnale* nemažai vietos buvo skiriama tarpukario ir pokario Lietuvos mokyklos reformų ir pedagoginės minties raidos apžvalgoms. Lyginamosios ir istorinės

pedagogikos šviesoje nagrinėtos pasaulyje paplitusių pedagoginių srovių (egzistencinės, humanistinės, veiklos, tradicinės „aktyviosios“ ir šiuolaikinės moderniosios pedagogikos) ir išskilių pedagogų (D. Diujo, F. V. Foersterio, S. Šalkausio, A. Maceinos ir kt.) ugdymo sistemos, ir šiuolaikinei ugdymo praktikai teikiančios vertingų problemų sprendimo modelių ir kartu įtvirtinančios ugdymo universalumo, perimamumo ir sistemiškumo idėjas bei jų svarbą.

Šio etapo straipsniuose buvo keliami ir ugdymo filosofijos klausimai, susiję su svarbių ugdymo paradigmų (ugdymo objekto, ugdymo realybės, ugdymo tikslų, ugdytojo, o ypač jo rengimo, socialinio aktyvumo, vertybinių nuostatų, pašaukimo) aptartimi. Buvo svarstomos ir konkrečios asmenybės ugdymo problemos, kylančios tuometėje mokykloje ir šeimoje. Taip buvo siekiama padėti pedagogams įsisąmoninti aktualias hodegetikos (vertybinių ir adekvačių santykių, tiesos, tolerancijos, humaniško, kūrybiško, dvasingumo, tautinės savimonės) ir didaktikos (modulinio, diferencijuoto ir individualizuoto, integruoto, paralelinio mokymo) plėtotės kryptis. Kartu buvo keliamos ir kai kurios mokyklos vadybos problemos atskleidžiant jų sprendimo strategijas šiuolaikinėje užsienio pedagogikoje ir svarstant jų kūrybiško pritaikymo galimybes Lietuvos reformuojamose ugdymo institucijose. Per šį laikotarpį žurnalas buvo leidžiamas vieną kartą per metus.

Antrame etape (nuo 2000 m. iki 2008 m.) *žurnalo paskirtis* (vyriausioji redaktorė profesorė habilituota daktarė Vanda Aramavičiūtė) – padėti analizuoti ir spręsti aktualius

ugdymo (švietimo) klausimus, intensyvios globalizacijos sąlygomis kylančius įvairių tipų institucijoms, teikiančioms pradinį ir pagrindinį, vidurinį, profesinį ir aukštąjį išsilavinimą. Suvokiant iš čia kylančių uždavinių plotmę ir sudėtingumą, žurnalo turinio formavimas grindžiamas principais, siekiančiais: išsaugoti edukologijos branduolį ir jo periferiją sudarančių mokslo šakų pusiausvyrą, užtikrinti tradicinės (fundamentinės) ir postmodernios edukologijos ryšį, ieškoti dermės tarp šiuolaikinių teorinių ir empirinių tyrimų plėtotės, propaguoti pasaulyje sukauptą novatorišką ugdymo patirtį, išvelgiant ugdymo tikslų ir problemų bendrumą bei universalumą, kartu nepaneigiant jų individualumo, specifiškumo.

Žurnalo šiame etape tematika apėmė ugdymo metodologijos, ugdymo kokybės, dvasinio ugdymo (dorovinio, pilietinio, tautinio, religinio), profesinio rengimo (įvairių specialybių mokytojų, socialinio darbo specialistų), mokyklos bendruomenės gyvenimo, švietimo politikos aspektus, taip pat kai kurias su tuo susijusias idėjas, nagrinėtas Lietuvos pedagogikos klasikų veikaluose. Kartu buvo pakviesti kai kurie užsienio šalių (Latvijos, Vengrijos, Belgijos, Vokietijos, Lenkijos) tyrėjai, rašantys minėtais klausimais (prof. H. Wagneris parengė net ciklą straipsnių apie gyvenimo prasmės paieškas).

Paminėtina, kad nuo 2002 m. žurnalas leidžiamas du kartus per metus. Taip pat yra indeksuojamas tarptautinėse duomenų bazėse EBSCO, MLA International bibliography, CEOOL. Tai sukūrė prielaidas Lietuvos edukologijos mokslo darbus populiarinti užsienyje.

Trečiojo etapo (prasidėjusio 2009 m. iki dabar) *paskirtis* – išplėtoti mokslinį diskursą švietimo politikos ir kultūros ugdymo klausimais, atliepiant į naujus švietimui iškilusius iššūkius – sparčią šalies socialinio, ekonominio ir kultūrinio gyvenimo kaitą ir besiplečiančias

galimybes įgyvendinti švietimo naujoves. To siekiant žurnale imta daugiau dėmesio skirti švietimo politikos ir kultūros ugdymo sąveikos procesams tirti ir jų įtakai asmens dvasinių, intelektinių ir fizinių galių plėtotei įvertinti, ugdant aktyvų, kūrybingą, atsakingą ir kompetentingą savo krašto bei pasaulio pilietį. Kartu norima padėti pedagoginei bendruomenei susipažinti su teorijomis ir argumentais, kreipiančiais Lietuvos švietimą į savo šalies ir pasaulio kultūros paveldo įvairovės sampratų gilinimą, ilgaamžių vertybių vertinimą, jų išsaugojimo ir puoselėjimo būtinybę, ugdant pagarbą savo šalies kultūrai ir tolerantišką požiūrį į religinius, socialinius, kultūrinius žmonių skirtumus. Šiame intensyvios globalizuotos visuomenės raidos etape ypač svarbu įsisąmoninti nacionalinio tapatumo daugiakultūrinėje visuomenėje reikšmę, kultūrinės įvairovės bei monokultūros savitarpio ryšį, įsigilinti į nacionalinio tapatumo formavimo ir išsaugojimo specifiką sparčiai besikeičiančiomis kultūrinėmis sąlygomis. Kaip pabrėžiama Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose, Lietuvai įsitvirtinant Vakarų erdvėje, viena iš švietimo misijų – padėti laiduoti tautos ir krašto kultūros tęstinumą, nuolatinį kūrimą, tapatybės išsaugojimą, puoselėti šios kultūros atvirumą ir dialogiškumą. Vadinasi, demokratinės krašto kultūros plėtojimas, nacionalinio saugumo stiprinimas, tautinės tapatybės saugojimas išlieka itin aktualūs strateginiai švietimo tikslai. Dėl to konkretesnio pobūdžio žurnalui suteikimas, t. y. kreipimas dviem aktualiomis – kultūros ugdymo ir švietimo politikos – tyrimų kryptimis, atveria platesnes galimybes sutelkti dėmesį į pačius aktualiausias šio amžiaus švietimo bei ugdymo problemas, skatinančias tapti aktyviam, kūrybingam visuomenės nariui, pasirengusiam pačiam tobulėti visą gyvenimą ir kartu prisidėti prie Lietuvos ir pasaulio visuomenės tobulinimo.

Be abejo, žurnalo krypties, turinio ir ateities perspektyvų paieškos, įgyvendinimo ir tobulinimo procesuose dalyvavo ir dalyvauja nemažas būrys kompetentingų edukologijos mokslo atstovų. Tad žurnalo 20 metų egzistavimo proga pirmiausia norėčiau nuoširdžiai padėkoti:

- *šio žurnalo įkūrėjui ir ilgamečiam redaktorių kolegijos nariui profesoriui habil dr. Leonui Jovaišai* už ilgametę įvairiapusę ir kompetentingą paramą tobulinant žurnalą, už fundamentines ir inovatyvias mokslines idėjas, nuolat praturtinančias žurnalo turinį;
- *buvusiems žurnalo atsakomiesiems sekretoriams* (docentui dr. Vytautui Bernotui ir docentei dr. Stasei Valatkienei) ir *buvusiems redaktorių kolegijos nariams* (prof. habil. dr. † Magdalenai Karčiauskienei, prof. habil. dr. † Juozui Vaitkevičiui, prof. habil. dr. † Vytautui Šernui, prof. habil. dr. Vytočiui Kučinskui), rūpestingai klojusiems pirmutinius žurnalo mokslinius pagrindus;
- *esamiems redaktorių kolegijos nariams – VU Edukologijos katedros* (prof. dr. Lilijai Duoblienei – vyriausiosios redaktorės pavaduotojai, doc. dr. Irenai Stonkuvienėi – atsakomajai sekretorei,

doc. dr. Tatjanai Bulajevai, prof. habil. dr. Vilijai Targamadzei, prof. habil. dr. Rimantui Želviui), *kitų Lietuvos* (prof. habil. dr. Valentinai Dagienei, prof. habil. dr. Elvydai Martišauskienei, prof. habil. dr. Palmirai Jucevičienei, prof. habil. dr. Kęstučiui Kardeliui, prof. dr. Juozui Žilioniui, doc. dr. Zitai Nauckūnaitei) ir *užsienio šalių švietimo institucijų atstovams* (dr. Gabriellei Hogan-Brun; prof. dr. Tamui Kozmai, prof. dr. Anitai Piperei, prof. dr. Arildui Tjeldvoldui, prof. dr. Haraldui Wagneriui, prof. dr. Marikai Veisson), dabar besirūpinantiems žurnalo moksliniu lygiu;

- *visiems buvusiems ir esamiems straipsnių autoriams*, kurie savo mokslinių idėjų ar mokslinės patirties sklaidos židiniu pasirinkdami žurnalą „Acta paedagogica Vilnensia“ prisidėjo ir prisideda prie iškeltų tikslų įgyvendinimo ar net skatina numatyti ir rinktis naujus tikslus;
- *taip pat gausiam būriui recenzentų*, besidariusiančių tiek Vilniaus universitete, tiek už jo ribų ir savo kompetentingomis pastabomis padedančių pasiekti aukštesnę straipsnių kokybę.

Nuoširdus ačiū visiems

Information of authors

BRONISLOVAS BITINAS – Habilitated doctor of Social sciences (Educational science), professor. Spheres of research interests: philosophy of education (change of classical education paradigm into paradigm of free education); theory of upbringing (internalisation of values, principles in the process of education); methodology of educational researches (principle of systematicity conducting quantitative, qualitative and interventional researches). E-mail: *brbitinas@gmail.com*, phone: (+370)52455584.

ROMANAS JANUŠKEVIČIUS – Habilitated Doctor of Physical Sciences (Mathematics), professor head of the Department of Mathematics of Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Mathematics and Informatics, Lithuania. *Research interests*: problems in training mathematics teachers. E-mail: *romjan@takas.lt*

DALIUS PUMPUTIS – Doctor of Physical Sciences (Mathematics), lecturer of the Department of Mathematics of Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Mathematics and Informatics, Lithuania. Research interests: survey sampling, statistics. E-mail: *dalius.pumputis@vpu.lt*

TOMAS BUTVILAS – Doctor of Social Sciences (Education) at the Department of Education Vilnius University, Lithuania. Fields of interest: grieving children's socialization; loss phenomenon; human's behavior; social-cultural anthropology. E-mail: *tomas.butvilas@fsf.vu.lt*

JANETE ZYGMANTAS – Doctor of Social Sciences (Education) student at the Department of Education at Philosophy Faculty of Vilnius University, Lithuania. Her research interests include critical pedagogy; adult

education; foreign language education in adulthood, focusing on learner's perceptions of their difficulties in learning a less widely taught language. E-mail: *Edukologija@fsf.vu.lt*

ELVYDA MARTIŠAUSKIENĖ – Habilitated doctor of Social Sciences (Education), professor of Vilnius Pedagogical University, Lithuania, Department of Educology. Main interests of her scientific research: moral and spiritual pedagogy. E-mail: *martisauskiene@gmail.com*

VANDA ARAMAVIČIŪTĖ – Habilitated doctor of Social Sciences (Education), professor of Vilnius University, Department of Educology at Philosophy Faculty of Vilnius University, Lithuania. Main interests of her scientific research: general educology, education and spiritual development of personality, methodology of educational research E-mail: *aramaviciute@gmail.com*

ROMA KRIAUCIŪNIENĖ – Doctor of Social Sciences (Education) is head of the English Language Department of Physical and Biomedical Sciences at Vilnius University. Research interests: development of future foreign language teachers' moral attitudes and intercultural competence making an optimal use of English language teaching/learning process. E-mail: *roma.kriauciuniene@uki.vu.lt*

ROMANAS VASILIAUSKAS – Habilitated doctor of Social Sciences (Education), professor Educology departement of Vilnius Pedagogical university, a vice – charmain of the Council of Faculty of Pedagogy and Psychology, Lithuania. Scientific interests: axiology, value theory, ethnic pedagogy. E-mail: *edukologija@vpu.lt*

VILIJÀ TARGAMADZĖ – Professor, habil. Doctor of Social Science (Educology) at the Department of Education Vilnius University, Faculty of philosophy, Lithuania. Research interests: social exclusion, education management. E-mail: *vilija.targamadze@gmail.com*

ZITA NAUCKŪNAITĖ – Doctor of Social sciences (Education) docent at the Department of didactics of the Lithuania Lithuanian language of Vilnius Pedagogical University, Lithuania. Direction of scientific research – rhetorics, didactics of the Lithuanian language. E-mail: *zita.nauckunaite@gmail.com*

MADIS LEPIK – PhD in Mathematics Education Associate Professor Dept of Mathematics, Tallinn University Narva Road 25 10120 Tallinn Estonia. Research interests: teacher professional development, mathematics teacher education, proof in mathematics education, textbook pedagogy. E-mail: *mlepik@tlu.ee* +372 5244762.

ANITA PIPIRE – Doctor of Psychology Professor Institute of Sustainable Education Faculty of Education and Management, Daugavpils University Latvia Parades 1-221 5400 Daugavpils. Research interests: identity in education and research, dialogical self, research in education for sustainable development, teachers' beliefs, constructivism, qualitative research strategies. E-mail: *anita.pipere@du.lv* +371 29538049.

ASTA KIAUNYTĖ – Associated Professor Doctor of Social Sciences (Education) Klaipeda University Faculty of Health Sciences Department of Social Work, Herkaus Manto str. 84, LT-92294 Klaipeda, Lithuania. *Research interests:* Research of supervision practices; Supervision in the studies and professional activities of social work; Social work theory.

DALIA PUIDOKIENĖ – Master of Social Science (Social work) Klaipeda University Faculty of Health Sciences Department of Social Work Herkaus Manto str. 84,

LT-92294 Klaipeda. Lithuania. Doctoral student of Social science (Social work) Lapland University. *Research interests:* Social work and research with family, victims of domestic violence, human trafficking, and prostitution; Existential paradigm in social work. E-mail: *dalia.puidokiene@gmail.com*

LEONAS JOVAIŠA – Doctor. habil. of Social Sciences (Education), professor of Vilnius University, Lithuania. Author of many educational statements for these research papers. His outstanding problems are psychology of personality, its life in the school, society and job world, methodology of occupational guidance and counselling too. E-mail: *joleo@takas.lt*

TATJANA BULAJEVA – Associate Professor at the Department of Education Vilnius University, Lithuania. Her research fields are education policy and management with a current focus on teacher education policy, language education policy and education quality evaluation. She specializes in initial and in-service teacher education and training. E-mail: *tatjanab@delfi.lt*

ONA TIJŪNĖLIENĖ – Professor, Habilitus doctor in Social Sciences (Education). Professor of Educology Department of the Faculty of Pedagogy at Klaipeda University, Lithuania. *Research Interests:* philosophy of education, methodology of educational research, history of educology. E-mail: *onatij@one.*

ELVYDA MARTIŠAUSKIENĖ – Habilitated doctor of Social Sciences (Education), professor of Vilnius Pedagogical University, Lithuania, Department of Educology. Main interests of her scientific research: moral and spiritual pedagogy. E-mail: *martisauskiene@gmail.com*

VILIUS TAVORAS – Doctor of Social sciences (Education), Lector of Music Department of Faculty of Education at Vilnius Pedagogical University, Lithuania. Main interests of his scientific research: stimulation of expression of artistic individuality of future music teachers at university. E-mail: *vilius.tavoras@ypu.lt*